

Araştırma Makalesi

Üniversite Öğrencilerinde D Tipi Kişilik ve Algılanan Sosyal Destek ile İntihar Olasılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Kubilay EMEÇ^{1*} , Muazzez Merve YÜKSEL²

¹ Klinik Psikolog, Bağımsız Yazar, Hatay, Türkiye

² Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa, KKTC

Makale Bilgisi

Anahtar kelimeler:

D tipi kişilik,
algılanan sosyal
destek,
intihar olasılığı,
üniversite
öğrencileri

Öz

Üniversite yaşamına geçiş, bireylerin kendilerini farklı sosyal ortamda bulduğu ve bazı problemlerle karşı karşıya kalabildiği bir süreçtir. Ortam değişiminden kaynaklı olarak sosyal desteğin azalması ve intihar olasılığı bu problemlerden bazılarıdır. Bireylerin kişilik özellikleri de karşılaşılan olumsuz durumlar karşısında verilen tepkileri şekillendirmekte önemli bir yer tutmaktadır. Bireyleri intihar düşünceleri gibi olumsuz durumlardan koruyabilecek faktörlerin başında sosyal destek sayılabilmektedir. Çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde D tipi kişilik özellikleri ve algılanan sosyal destek ile intihar olasılığı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracılık rolünün incelenmesi, bir diğer amaçtır. Araştırmaya 94 erkek (%30.8) 211 kadın (%69.2) toplam 305 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Katılımcılara Bilgilendirilmiş Onam Formu, Sosyodemografik Bilgi Formu, D Tipi Kişilik Ölçeği, İntihar Olasılığı Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Katılımcı Bilgi Formu verilmiştir. Sunulan çalışmada D tipi kişilik yaygınlığı %46.2 olarak bulunmuştur. D tipi kişilik özelliklerinin; intihar olasılığı ile pozitif yönde, algılanan sosyal destek ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Katılımcıların D tipi kişilik özellikleri puanı arttıkça algılanan sosyal destek puanları düşmekte, intihar olasılığı puanları ise artmaktadır. Ayrıca D tipi kişilik özellikleri ile intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin kısmi aracılık etkisine sahip olduğu bulunmuştur. Sonuçlar, intihar kavramının değerlendirilmesinde D tipi kişilik özellikleri ve algılanan sosyal destek kavramlarının önemini göstermektedir. Elde edilen bulgular, alanyazın bilgileri ışığında tartışılmıştır.

Abstract

Keywords:

Type D personality,
perceived social
support,
suicide probability,
university students

The transition to university life introduces individuals to a new social environment, often accompanied by challenges such as diminished social support and an increased risk of suicidal ideation. This study aimed to investigate the relationship between Type D personality traits, perceived social support, and suicide probability among university students. A total of 305 university students participated, including 94 male students (30.8%) and 211 female students (69.2%). Participants completed the Informed Consent Form, Sociodemographic Information Form, Type D Personality Scale, Suicide Probability Scale, and the Multidimensional Scale of Perceived Social Support. Findings revealed that the prevalence of Type D personality traits was 46.2%. A positive correlation was observed between Type D personality and suicide probability, while a negative correlation emerged between Type D personality and perceived social support. Specifically, as Type D personality scores increased, perceived social support scores decreased, and suicide probability scores increased. Furthermore, perceived social support was found to partially mediate the relationship between Type D personality traits and suicide probability. These results underscore the significant role of Type D personality traits and perceived social support in understanding suicide risk. The findings were discussed in the light of related literature.

* Sorumlu Yazar, Yeni Mah., Nazım Hikmet Ran Cad. No:106, Samandağ/Hatay

e-posta: kubilayemec@gmail.com

DOI: 10.31682/ayna.1526331

Gönderim Tarihi (Received): 01.08.2024; Kabul Tarihi (Accepted): 16.03.2025

ISSN: 2148-4376

Giriş

Gerek bilim üretimi gerekse iş ve bilim hayatına yetkin bireylerin yetiştirilmesinde rol oynayan üniversiteler, toplumlar için önemli kurumlardır (Uncu, 2020). Üniversitelerin gelişiminde ve büyümesinde öğrencilerin önemli bir payı vardır. Üniversite öğrencileri, gerek kendi yaşadıkları şehirlerde gerekse farklı şehirlerde veya ülkelerde eğitim alabilmektedir. Yaşadığı yerden farklı bir şehir veya ülkede eğitim gören öğrenciler, kendilerini farklı bir sosyal ortamda bulabilmektedir (Özkan ve Yılmaz, 2010). Öğrencilerin, girilen bu yeni ortama adaptasyonu son derece önemlidir. Adaptasyon sürecinin başarıyla tamamlanamaması veya gecikmesi durumunda bazı olumsuz durumlar ortaya çıkabilmektedir. Yaşanılan ortamın değişiminden kaynaklı olarak sosyal desteğin azalması ve intihar, bu problemlerden bazılarıdır (Lamis ve diğerleri, 2016). Ayrıca bireylerin sahip olduğu kişilik özellikleri de karşılaşılan olumsuz durumlar karşısında verilen tepkileri şekillendirmekte önemli bir yer tutmaktadır (Folkman ve diğerleri, 1986).

Kişilik

Kişilik, karmaşık bir yapı olması nedeniyle herkesçe benimsenmiş ortak bir tanımlı bulunmamaktadır. Genel anlamda tanımlamak gerekirse kişilik; tutarlı ve bireylerin özgün davranışlarından oluşan, genetik yapıdan ve çevre koşullarından etkilenen bir yapıdır (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2012). Ayrıca bireylerin davranışlarının, hislerinin ve düşüncelerinin şekillendirilmesinde önemli rol oynayan psikolojik mekanizma olarak da tanımlanabilmektedir (Hall ve diğerleri, 1957). Kişilik kavramının tarihçesi, eski Yunan çağı tiyatro oyunlarına kadar dayanmaktadır. Tiyatro oyuncularından oyunlar sırasında persona adı verilen maskeler kullanılmıştır (Jung, 1966). Persona, ilk olarak tiyatro oyuncusunun sahnede sergilediği tiplere için kullanılan bir terimken zamanla bireylerin gerçek hayatta gösterdiği davranışların değerlendirilmesi için kullanılmıştır (Aslan, 2008).

Kişiliğin yapısı ve doğası birçok farklı disiplin (kimya, biyoloji, psikoloji gibi) tarafından araştırılmıştır. Diğer bilimlerin aksine daha yeni bir bilim dalı olan psikoloji, bireylerin zihinsel süreçlerine odaklanmaktadır. Zihinsel süreçlerin nesnel olarak çok fazla inceleme imkanının bulunamaması, insan davranışına ve kişiliğe kesin bir açıklama getirilememesi nedeniyle birçok farklı kuram ve kuramcının varlığı kaçınılmaz olmuştur (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2012).

Kişiliğin Boyutları

Cloninger (1994), kişiliğin iki alt boyuttan oluştuğunu öne sürmektedir. İlk alt boyut olan *karakter*; doğuştan gelen ve sistemli bir yapıya sahip duygular bütününe verilen isim

olarak tanımlanmaktadır (Allport, 1921). Karakter; yetiştirilme şekli, toplum yapısı, ahlaki ve sosyal değerler gibi yapılardan etkilenmekte ve bu yapılar etrafında şekillenmektedir (Cloninger ve diğerleri, 1993). İkinci alt boyut olan *mizaç*; bireylerin toplumsal ve kültürel yaşamından etkilenmeyen, kalıtsal özellikleri ve duyguları temelinde barındıran bir yapıdır (Goldsmith ve diğerleri, 1987).

Kişiliğin karmaşık yapısı, kişilik ile ilgili farklı tanımlamalar ve kuramların gelişmesine ortam hazırlamıştır. Örneğin Rosenman ve Friedman (1977) adlı kardiyologlar tarafından tanımlanan A ve B tipi kişilik yapıları, muayeneye gelen kalp hastalarındaki davranışların gözlemlenmesi ile beraber ortaya atılmıştır. Hastaların, bekleyiş sırasında oturdukları koltukların ön kısımlarını yırtmalarından endişeli olduklarını gören Rosenman ve Friedman (1977), klinik gözlemlerine dayanarak A ve B tipi kişilik yapılarını tanımlamışlardır (Durna, 2005). A tipi kişilik yapısına sahip bireyler aceleci, sabırsız, başarı odaklı ve rekabeti seven kimselerdir (Durna, 2005). B tipi kişilik yapısı ise A tipi kişilik özellikleri yoksunluğu olarak tanımlanmaktadır (Fink, 2010). B tipi kişiliğe sahip bireyler sakin, sabırlı, rekabetten çok fazla hoşnut olmayan ve zaman baskısını çok sevmeyen kimselerdir (Bora-Semiz, 2017). Eysenck (1994) tarafından tanımlanan C tipi kişilik yapısı, kanser hastalarının veya kansere yakalanma riskinin yüksek olduğu bireylerin kişilik özelliği olarak belirtilmiştir. C tipi kişilik; umutsuzluk, depresif eğilimi ve sınırlı duygusal paylaşım ile karakterize bir yapıdır (Aydoğdu, 2017).

Denollet ve diğerleri (1995) tarafından ortaya konan D tipi kişilik yapısı ise kalp rahatsızlığı geçiren hastalar üzerinde yapılan gözlemler sonucu tanımlanan bir yapıdır. *Sıkıntılı (distressed)* kişilik yapısı olarak da adlandırılan bu yapı, sosyal içe çekilme ve olumsuz duygulanım alt boyutları ile karakterizedir. Sosyal içe çekilme alt boyutu, bireylerin çevresine güven duymaması, toplum tarafından benimsenmeyeceğine yönelik inanç ve sınırlı toplumsal paylaşım gibi özelliklerden oluşmaktadır (Denollet, 2000). Olumsuz duygulanım ise kaygı, korku, mutsuzluk ve umutsuzluk gibi özellikleri içinde barındırmaktadır (Gupta ve Basak, 2013). Ayrıca bu kişiler, psikolojik rahatsızlık yaşamaya eğilimli kimselerdir (Denollet, 2005).

D tipi kişilik yaygınlığının belirlenmesine yönelik araştırmalar mevcuttur (Demirci ve diğerleri, 2016; Öncü ve Köksoy-Vayisoğlu, 2018; Williams ve diğerleri, 2008). Williams ve diğerleri (2008) tarafından Birleşik Krallık ve İrlanda'da bulunan 8 üniversitede yapılan araştırmada da D Tipi kişilik yaygınlığı %38.5 olarak bulunmuştur. Türk popülasyonundaki D tipi kişilik yaygınlığının belirlenmesi amacıyla Öncü ve Köksoy-Vayisoğlu (2018) tarafından yapılan araştırmada, D tipi kişilik özellikleri yaygınlığının %31.7 olduğu belirtilmiştir. Demirci ve diğerleri (2016) tarafından yapılan araştırmada da Türk üniversite öğrencileri arasında D tipi kişilik özellikleri yaygınlığı %43.3 bulunmuştur. Denollet, Trompetter ve Kupper (2021) genel popülasyonda görülme sıklığının %15-25 arasında olduğunu belirtmiştir.

İntihar

İntihar, dünyada neredeyse her toplumda görülen ve toplumlar için önem arz eden bir durumdur (Eskin, 2007). En genel tanımıyla intihar, bireylerin sonunun ölümle biteceğini bile bile kendisine yönelik uyguladığı şiddet davranışdır (Kale, 2018). İntihar kavramını üç başlık halinde incelemek mümkündür. İlk olarak *intihar düşünceleri*, bireyin zihninde intihar davranışını gerçekleştirmek için planlama yapma aşamasıdır. İkinci olarak *intihar girişimi*, bireyin intihar girişiminde bulunduğu ancak ölümle sonuçlanmayan aşamadır. Son olarak *tamamlanmış intihar*, bireyin intihar davranışı sonucunda yaşanan can kaybıdır (Siyez, 2006).

İntihar davranışını açıklamak için birçok farklı kuram geliştirilmiştir. Bu kuramlardan bazıları Kaçış Kuramı ve Umutsuzluk Kuramı'dır (Baumeister, 1990; Beck ve diğerleri, 1990). Baumeister (1990) tarafından geliştirilen Kaçış Kuramı'nda bireyleri intihar davranışına götüren altı adımın olduğu belirtilmektedir. İlk adım, *standartların altında kalmadır*. Bireyin hedeflediği ve yaşadığı koşullar arasındaki farkın fazla olması, intihar olasılığını arttırmaktadır (Selby ve diğerleri, 2014). İkinci adım, *yaşanılan olumsuz durumu anlamlandırma tarzıdır*. Yaşanılan olumsuz olayların fazla içselleştirilmesi, benlik saygısında düşüşe neden olabilmektedir (Baumeister, 1990). Üçüncü adım, *yüksek öz farkındalıktır*. Bireylerin yüksek öz farkındalık geliştirmesi, kendisini diğer insanlarla sürekli kıyaslamasına ve yetersizlik gibi olumsuz duyguların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Selby ve diğerleri, 2014). Dördüncü adım, bireyin yetersizlik gibi olumsuz duyguların gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan *depresyon* evresidir (Baumeister, 1990). Psikolojik rahatsızlık yaşayan bireyler arasında intihar riski en yüksek grup, depresyon yaşayan bireylerdir (Can ve Sayıl, 2004). Beşinci adım, *bilişsel çöküştür*. Bireyin içsel dünyasındaki yetersizlik düşünceleri ile karakterize edilen bilişsel yıkımdır (Selby ve diğerleri, 2014). Altıncı ve son adım, *mantıkdışı düşünce ve kontrolün azalmasıdır*. Bireyler, yaşanan olaylar karşısında yetersiz olumlu düşünce geliştirmektedir (Selby ve diğerleri, 2014).

Beck ve diğerleri (1985) tarafından ortaya atılan ve bilişsel modlar temelinde oluşturulan Umutsuzluk Kuramı'nda ise bireylerin yoğun olumsuz duygu ve düşünceler nedeniyle oluşan intihar düşüncelerine dikkat çekilmiştir. Bilişsel mod, genel olarak bireylerin yaşanan olayları anlamlandırması, içselleştirmesi ve inanç geliştirmesi olarak tanımlanmaktadır (Yolalan ve diğerleri, 2023). İntihar düşünceleri ve intihar düşüncelerinin içeriği, intihar girişimi ve intihar davranışı sonucu yaşanabilecek can kaybının önlenmesi açısından önemlidir (Denollet ve diğerleri, 2021). Beş temel mod etrafında şekillenen kuramda ilk mod *bilişsel sistemlerdir*. Bilişsel sistem, intihar düşünceleri ve intihara yönelik inancı içermektedir. *Duyusal sistemler* ikinci mod olup düşüncelerden kaynaklı oluşan umutsuzluk

ve umutsuzluğun getirdiği depresyon gibi yapıları içermektedir. Üçüncü mod, *davranış sistemlerinde* bireyin intihar davranışına giden süreçte altta yatan nedenler açıklanmaya çalışılmaktadır. Dördüncü mod *fizyolojik mekanizmalardır*. Bireyleri intihara yönlendiren düşüncelerin fizyolojik yansımaları dikkate alınmaktadır. Beşinci mod ise *bilinçli kontrol mekanizmasıdır*. Bireyin var olan intihar düşüncelerini yönetip yönetemediğine yönelik değerlendirmeleri içermektedir. Yukarıda anılan modlardan birinde yaşanabilecek bir tetiklenme, diğer modların da aktif olmasına neden olabilmektedir (Selby ve diğerleri, 2014).

İntihar oranının belirlenmesi amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2019) tarafından yapılan araştırmada Türkiye’de intihar oranının yüz binde 3.88 olduğu belirtilmiştir. Cinsiyet açısından dağılıma bakıldığında ise intihar nedeniyle hayatını kaybedenlerin %75.6’sı erkek, %24.4’ü kadındır. Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization [WHO], 2019) tarafından yapılan çalışmada da intihar vakalarının dünya çapında oranının yüz binde 5 ile 30 arasında olduğu ve ortalamanın yüz binde 10 olduğu bildirilmiştir. Dünya genelinde erkeklerde intihar oranı yüz binde 13.7, kadınlarda ise yüz binde 7.5’tir. Alanyazına bakıldığında da erkeklerin kadınlara göre daha yüksek intihar olasılığına sahip olduğu bilinmektedir (Canetto ve Lester, 1998; Özcan ve diğerleri, 2018).

Sosyal Destek

İnsanlar doğası gereği sosyal varlıklardır. Bu nedenle toplumla iletişim, bireylerin hayatında vazgeçilmez özelliklerden biridir (Akyl ve diğerleri, 2008). Sosyal destek, sosyal çevresi tarafından bireye sağlanan yardımdır (Cohen, 2004). İnsanlar karşılaştıkları olumsuz durumlarla bazen başa çıkamamakta ve bu nedenle desteğe ihtiyaç duymaktadır. Aile, yakın arkadaş ve özel bir insan gibi yapılar tarafından verilen destek, bireyin olumsuzluk yaşadığı durumla baş edebilmesine yardım etmektedir (Yılmaz ve diğerleri, 2008). Kişi, gördüğü destek sayesinde bir çevreye ait olduğunu bilir ve çevresi tarafından sevildiğini hisseder (Cobb, 1976). Sosyal destek, alanyazında iki farklı şekilde ele alınmaktadır; sağlanan ve algılanan sosyal destek (Haber ve diğerleri, 2007). Sağlanan sosyal destek, çevresi tarafından bireye verilen destek miktarı iken algılanan sosyal destek, verilen sosyal desteğin birey tarafından farkında olup olunmadığıdır (Haber ve diğerleri, 2007).

Sosyal destek, bireylerin günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri olumsuz durumlara karşı psikolojik dayanıklılığı arttıran önemli bir yapıdır (Arsel ve Batıgün, 2011; Heikkinen ve diğerleri, 1994). Sosyal desteğin ele alındığı iki farklı kuram mevcuttur: Temel Etki Modeli ve Stres-Tampon Modeli (Cohen, 2004; Cohen ve Wills, 1985). Cohen ve diğerleri (2000) tarafından tanımlanan Temel Etki Modeli’nde, sağlık ile sosyal destek arasında bir ilişki olduğu belirtilmektedir. Sosyal desteğin sağlanması (olumsuz bir olay olmaması durumunda bile),

kişilerin psikolojik ve fiziksel sağlığına olumlu yönde bir etki yapmakla birlikte sosyal desteğin yokluğu, sağlık açısından (depresyon, yalnızlık, benlik saygısında düşüş, kaygı gibi) olumsuz etki yapmaktadır (Cohen, 2004; Grey ve diğerleri, 2020; Yavuzer ve diğerleri, 2018).

Cohen ve diğerleri (2000) tarafından tanımlanan bir diğer model olan Stres-Tampon Modeli'nde sosyal desteğin, yaşanan stres ve stres kaynaklı olumsuz duyguların azaltılmasında önemli bir kavram olduğu belirtilmektedir. Stres veya olumsuz yaşam olaylarında verilen sosyal destek, bireylerin kendine atfettiği değerin artırılmasında ve stres seviyesinin indirgenmesinde anahtar rol oynamaktadır (Cheng, 1997).

Sunulan çalışmanın yapıldığı dönemde ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi ile beraber bireylerin sosyal izolasyon, sokağa çıkma yasağı gibi durumlardan kaynaklı olarak sosyal destek ihtiyacı artmıştır (Gilligan ve diğerleri, 2020; Grey ve diğerleri, 2020). Karantina döneminde bireyler stres, yalnızlık gibi durumları yoğun olarak deneyimlemişlerdir (El-Zoghby ve diğerleri, 2020). Özellikle karantina döneminde bireye sağlanan sosyal destek, depresyon ve stres gibi olumsuz durumlardan kaynaklı etkileri azaltmıştır (Grey ve diğerleri, 2020).

D Tipi Kişilik, Sosyal Destek ve İntihar İlişkisi

D tipi kişilik, sosyal destek ve intihar olasılığının incelendiği çalışmalar mevcuttur (Demirci ve diğerleri, 2016; Loas ve diğerleri, 2019; Michal ve diğerleri, 2010; Öncü ve Köksoy-Vayisoğlu, 2018; Yoon ve diğerleri, 2015). Loas ve diğerleri (2019) tarafından tıp öğrencileri örneklem seçilerek yapılan araştırmada, D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Michal ve diğerleri (2010) tarafından 35-74 yaş arası 5000 kişiyle yapılan araştırmada da D tipi kişilik özellikleri ile intihar olasılığı arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Bireylerin D tipi kişilik özelliklerine yakınlığı arttıkça intihar olasılığı da artmaktadır.

D tipi kişilik ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmalarda, D tipi kişiliğe sahip bireylerin sosyal olarak içe dönük oldukları ve algılanan sosyal destek seviyelerinin düşük olduğu bulunmuştur (Sararoudi ve diğerleri, 2011; Williams ve diğerleri, 2008). Düşük sosyal desteğe sahip bireylerin D tipi kişilik özellikleri gösterme eğiliminde oldukları da bilinmektedir (Sararoudi ve diğerleri, 2011; Williams ve diğerleri, 2008).

Sosyal desteğin intihar davranışı ile ilişkisinin açıklanmasına yönelik yapılan çalışmalarda bireylerdeki sosyal destek düşüklüğünün umutsuzluğa neden olduğu ve intihar eğilimini arttırdığı belirtilmektedir. (Arsel ve Batıgün, 2011; Chioqueta ve Stiles, 2007; Endo ve diğerleri, 2014; Rigby ve Slee, 1999). Chioqueta ve Stiles (2007) tarafından yapılan

araştırmada üniversite öğrencilerinde intihar düşüncelerinin hafiflemesinde sosyal desteğin kilit bir role sahip olduğu bildirilmektedir. Ayrıca kadınların, erkeklere oranla algılanan sosyal destek düzeylerinin daha fazla olduğu bilinmektedir (Arıcıoğlu, 2008; Turner, 1994). Kadınlar, erkeklere göre daha sık sosyal ilişki kurduğu ve bu nedenle algılanan sosyal destek düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Turner, 1994).

Alanyazında D tipi kişilik ile intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracı rolüne ilişkin çalışmalar oldukça sınırlıdır. Ancak sosyal desteğin, D tipi kişilik ve algılanan stres arasındaki ilişkide anlamlı bir aracılık etkisine sahip olduğu bilinmektedir (Denollet ve diğerleri, 2021; Kleiman ve diğerleri, 2012; Spek ve diğerleri, 2018). Araştırma bulgularının, gelecekteki çalışmalar için bir yol gösterici olacağı, üniversite öğrencilerindeki D tipi kişilik yaygınlığı ve bu kişilik yapısının getirebileceği risklerin göz önünde bulunulmasında gelecek çalışmalara bilgi sunacağı düşünülmektedir.

Sunulan alanyazın bilgileri ışığında aşağıdaki hipotezler belirlenmiştir:

- 1) D tipi kişilik ve algılanan sosyal destek arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Algılanan sosyal destek puanı arttıkça D tipi kişilik özellikleri puanı azalacaktır.
- 2) D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. İntihar olasılığı puanı arttıkça D tipi kişilik özellikleri puanı da artacaktır.
- 3) Algılanan sosyal destek ile intihar olasılığı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Algılanan sosyal destek puanı arttıkça intihar olasılığı puanı azalacaktır.
- 4) D tipi kişilik ve algılanan sosyal destek, intihar olasılığını anlamlı bir şekilde yordayacaktır.
- 5) D tipi kişilik ve intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin anlamlı bir aracılık etkisi vardır.

Yöntem

Örneklem

Sunulan çalışmanın örneklemini, Şubat- Mart 2021 tarihleri arasında öğrenimine devam eden ve seçkisiz olarak seçilen 360 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Ancak alım ve ayırma kriterlerine uymayan 55 katılımcı araştırmadan çıkarılmıştır. Alım ve ayırma kriterleri, a) katılımcıların 18 yaşından büyük olmaları, b) üniversite öğrencisi olmaları, c) daha önce psikiyatrik tanı almamış olmaları ve d) gönüllü katılım sağlamaları olarak belirlenmiştir. D Tipi Kişilik Ölçeği'nin Türk toplumundaki geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının sağlıklı kabul edilen bireyler üzerinde sınanması nedeniyle alım ve ayırma kriterleri arasında psikiyatrik bir tanı almamış olma maddesi konulması uygun bulunmuştur. Veri temizleme işleminden sonra yapılan analize 211 kadın (Yaş Ort.= 22.03, SS= 3.99) 94 erkek (Yaş Ort.= 21.79, SS= 2.20)

toplam 305 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Örneklemin Sosyodemografik Özellikleri

Değişkenler	N= 305	f	%
Cinsiyet	Kadın	211	69.2
	Erkek	94	30.8
Ekonomik Durum	Düşük	41	13.4
	Orta	249	81.6
	Yüksek	15	5.0
Eğitim Düzeyi	Önlisans	57	18.7
	Lisans	218	71.5
	Yüksek Lisans/Doktora	30	9.8
Çalışma Durumu	Çalışıyor	49	16.1
	Çalışmıyor	256	83.9
Yaşanılan Kişi	Yalnız	14	4.6
	Aile	261	85.6
	Arkadaş	20	6.6
	Özel Bir İnsan	10	3.2
Medeni Durum	Evli	13	4.3
	Bekar	292	95.7
İntihar Girişimi	Evet	9	3.0
	Hayır	296	97.0

Tablo 1’e bakıldığında katılımcıların 249’u (%81.6) orta ekonomik düzeydedir. Eğitim düzeylerine bakıldığında 218 (%71.5) kişinin lisans öğrencisi olduğu ve 256 (%83.9) kişinin çalışmadığı görülmektedir. 261 (%85.6) kişi ailesi ile birlikte yaşamaktadır ve 292 (%95.7) kişi bekar. Ayrıca katılımcılardan 9’u (%3.0) hayatlarının bir döneminde intihar girişiminde bulunduklarını beyan etmiştir.

Araştırma Değişkenleri

Çalışmanın bağımlı değişkeni intihar olasılığı; bağımsız değişkenleri ise D tipi kişilik özellikleri, algılanan sosyal destek ve sosyodemografik (cinsiyet ve yaş) özelliklerdir.

Veri Toplama Araçları

Bilgilendirilmiş Onam Formu. Çalışmaya katılan bireylere, çalışma hakkında bilgi verilen ve katılımın gönüllü olduğunun belirlenmesi için verilen formdur.

Sosyodemografik Bilgi Formu. Katılımcıların cinsiyet, yaş, ekonomik durum, medeni durum, eğitim düzeyi, çalışma durumu, kiminle yaşadığı (aile, arkadaş, özel bir insan), daha önce intihar girişiminde bulunup bulunmadığı ve daha önce psikiyatrik bir tanı alıp almadığı bilgilerinin öğrenilmesi için verilen ve araştırmacılar tarafından oluşturulan formdur.

D Tipi Kişilik Ölçeği (DS-14). Denollet (2005) tarafından geliştirilen D Tipi Kişilik Ölçeği, sosyal içe çekilme (Örnek: İnsanlarla tanıştığımda kolayca iletişime geçerim.) ve olumsuz duygulanım (Örnek: Çoğu zaman önemsiz şeylerle alakalı gereksiz endişelerim olur.)

alt boyutlarından ve 14 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert tipi ("0= Yanlış", "4=Doğru") puanlama sistemi olan ölçekte, her iki alt boyuttan 10 ve üzeri puan alınması, D tipi kişilik özelliğine işaret etmektedir (Şentürk, 2018). Sunulan çalışmada kullanılan D Tipi Kişilik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlaması Öncü ve Köksoy-Vayisoğlu (2018) tarafından yapılmıştır. 350 kişiyle yapılan çalışmada olumsuz duygulanım alt boyutu için .85, sosyal içe çekilme için .76 güvenilirlik puanı elde edilmiştir. Bir ay arayla yapılan tekrar test değerlendirmesinde sonuçların tutarlı olduğu bulunmuştur. Sunulan çalışmada yapılan güvenilirlik analizinde sosyal içe çekilme için .72, olumsuz duygulanım için .90 ve toplam ölçek için .87 güvenilirlik katsayısı değerleri bulunmuştur. Elde edilen veriler, toplam puan üzerinden analiz edilmiştir.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ). Zimet ve diğerleri (1988) tarafından geliştirilen ölçek aile (Örnek: Ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşim) bana gerçekten yardımcı olurlar.), özel insan (Örnek: Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.), arkadaş (Örneğin: Arkadaşlarım gerçekten bana yardımcı olmaya çalışırlar.) alt boyutlarından, 7 aralıklı puan sisteminden ("1= Kesinlikle Hayır", "7= Kesinlikle Evet") ve 12 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt ölçekten alınabilecek en az puan 4, en fazla puan ise 28'dir. Toplam ölçek puan en az 12 en fazla 84 olabilmektedir. Ölçekten alınan puanı yükseldikçe bireyin algılanan sosyal destek seviyesinin yüksek olduğu kabul edilmektedir (Eker ve diğerleri, 2001).

Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Eker ve diğerleri (2001) tarafından yapılmıştır. 150 kişilik örnekleme yapılan analizde alt boyutlar ve toplam ölçek puanlarının geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır. Sunulan çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde alt boyutların güvenilirlik katsayı değerleri .87 ile .95 arasında değişmektedir ve toplam ölçek değeri .90 olarak bulunmuştur.

İntihar Olasılığı Ölçeği (İÖÖ). Cull ve Gill (1990) tarafından oluşturulan İntihar Olasılığı Ölçeği, umutsuzluk (Örnek: Çok fazla sorumluluğumun olduğunu düşünüyorum.), düşmanlık (Örnek: Tepem atınca (kızınca) bir şeyler fırlatırım.), intihar düşüncesi (Örnek: Başkalarına anlatılmayacak kadar kötü şeyler düşünüyorum.), olumsuzluk kendilik değerlendirmesi (Örnek: Benimle candan ilgili pek çok kişi olduğuna inanıyorum.) alt boyutlarından ve 36 sorudan oluşmaktadır. 4'lü likert puanlama ("1= Hiçbir zaman ya da nadiren", "4= Her zaman") sistemine sahip olan ölçeğin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Atlı ve diğerleri (2009) tarafından yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin kesme puanı 110 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin güvenilirlik katsayı değerleri .70 ile .89 arasında değişmektedir ve toplam katsayı ise .89'dur (Atlı ve diğerleri, 2009).

Sunulan çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde alt boyutlar için değerler .64 ile .82 arasında değişmektedir ve ölçeğin toplam güvenilirlik katsayı değeri ise .89'dur.

İşlem

Sunulan çalışma için Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alındıktan sonra uygulama aşamasına geçilmiştir. Covid-19 pandemisi sırasında kullanılan ölçekler Google Forms uygulamasına aktarılmış ve veriler Şubat-Mart 2021 tarihleri arasında çevrimiçi toplanmıştır. Katılımcılara ilk olarak Bilgilendirilmiş Onam Formu sunulmuş ve katılımın gönüllü olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylere sonraki aşamada sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu verilmiştir. Daha sonra D tipi kişilik özelliklerine yatkınlığın belirlenmesi amacıyla D Tipi Kişilik Ölçeği; algılanan sosyal destek seviyesinin belirlenmesi amacıyla Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve intihar olasılığının belirlenmesi amacıyla İntihar Olasılığı Ölçeği katılımcılara sunulmuştur. Ancak sıralama etkisi göz önüne alınmış ve Bilgilendirilmiş Onam Formu ile Sosyodemografik Bilgi Formu sabit kalacak şekilde diğer üç formun yerleri kendi aralarında her 60 katılımcıda bir değiştirilmiştir. Son olarak çalışmanın amacının tekrar hatırlatılması ve katılımcıya teşekkür edilmesi amacıyla Katılımcı Bilgi Formu verilmiştir. Verilerin çevrimiçi toplanmasından dolayı bireylerin formları kendileri tarafından gerçek düşünce ve duygularını yansıtarak cevapladığı varsayılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programı ve Process Macro v4.2 (Hayes, 2009) kullanılarak ölçeklerin toplam puanları üzerinden analiz edilmiştir.

İstatistiksel Analizler

Analize geçilmeden önce verilerin normal dağılıp dağılmadığının belirlenmesi amacıyla normallik varsayım analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda veri setinin tüm alt boyutlar ve toplam puanlar için normallik varsayım analizini karşıladığı bulunmuştur. Elde edilen tüm basıklık ve çarpıklık değerleri George ve Mallery (2016) tarafından belirtilmiş sınırlar içindedir. Katılımcılardan elde edilen sosyodemografik bilgilerin dağılımının belirlenmesi amacıyla betimleyici analiz kullanılmıştır. D tipi kişilik özelliklerinin yaygınlığının belirlenmesine yönelik sıklık analizi yapılmıştır. Ölçeklerin toplam puan ve alt boyutlarının birbirleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. D tipi kişilik özellikleri ve algılanan sosyal desteğin intihar olasılığını yordayıp yordamadığının belirlenmesi amacıyla çoklu regresyon; ayrıca ölçek alt boyutları ve sosyodemografik özelliklerin (yaş ve cinsiyet) bir arada alındığı hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Son olarak D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracılık etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla aracı değişken analizi (Model 4) kullanılmıştır.

Bulgular

Öncelikle üniversite öğrencilerinde D tipi kişilik yapısının yaygınlığının belirlenmesi amacıyla sıklık analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

D Tipi Kişilik Özellikleri Yaygınlığı

Değişkenler	Cinsiyet	N	Var	Yok
Sosyal İçe Çekilme	Erkek	94	59 (%62.7)	35 (%37.3)
	Kadın	211	116 (%54.9)	95 (%45.1)
	Toplam	305	175 (%57.3)	130 (%42.7)
Olumsuz Duygulanım	Erkek	94	68 (%72.3)	26 (%27.7)
	Kadın	211	122 (%57.8)	89 (%42.2)
	Toplam	305	190 (%62.3)	115 (%37.7)
D Tipi Kişilik Ölçeği Toplam	Erkek	94	54 (%57.4)	40 (%42.6)
	Kadın	211	87 (%41.2)	124 (%58.8)
	Toplam	305	141 (%46.2)	164 (%53.8)

Tablo 2’ye bakıldığında sosyal içe çekilme alt boyutu yaygınlığının erkeklerde %62.7, kadınlarda %54.9 ve üniversite öğrencileri arasındaki toplam yaygınlığı %57.3 olarak bulunmuştur. Olumsuz duygulanım alt boyutunun yaygınlığı erkeklerde %72.3, kadınlarda %57.8 ve toplam yaygınlığı %62.3’tür. Son olarak D tipi kişilik yaygınlığının erkeklerde %57.4, kadınlarda %41.2 ve üniversite öğrencileri arasında toplam görülme sıklığı ise %46.2’dir.

Tablo 3.

Ölçek Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Korelasyon Analizi Bulguları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.Sosyal İçe Çekilme	1											
2.Olumsuz Duygulanım	.51*	1										
3.DS-14 Toplam	.82*	.91*	1									
4.Umutsuzluk	.37*	.70*	.65*	1								
5.Olumsuz Kendilik Değerlemesi	.43*	.48*	.53*	.39*	1							
6.Düşmanlık	.33*	.49*	.48*	.60*	.35*	1						
7.İntihar Düşüncesi	.27*	.47*	.44*	.63*	.43*	.59*	1					
8.İÖÖ Toplam	.47*	.71*	.69*	.85*	.75*	.74*	.79*	1				
9.Özel İnsan	-.26*	-.30*	-.33*	-.26*	-.28*	-.18*	-.19*	-.31*	1			
10.Aile	-.27*	-.40*	-.39*	-.41*	-.61*	-.32*	-.38*	-.58*	.42*	1		
11.Arkadaş	-.37*	-.34*	-.41*	-.27*	-.57*	-.29*	-.25*	-.47*	.28*	.58*	1	
12.ÇBASDÖ Toplam	-.38*	-.44*	-.47*	-.39*	-.58*	-.32*	-.34*	-.55*	.80*	.81*	.73*	1

Not 1. Tabloda bulunan “DS-14 Toplam” D Tipi Kişilik Özellikleri Ölçeği toplam puanını, “İÖÖ Toplam” İntihar Olasılığı Ölçeği toplam puanını, “ÇBASDÖ Toplam” Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği toplam puanını temsil etmektedir.

Not 2. *p<.001

Regresyon ve aracı değişken analizlerine geçilmeden önce tüm ölçek alt boyutları ve toplam puanların birbirleri ile ilişkilerinin belirlenmesi amacıyla çift yönlü Pearson korelasyon analizi yapılmış ve Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3’e bakıldığında tüm ölçek alt boyut ve toplam puanları arasında anlamlı ilişkiler vardır. D tipi kişilik özelliklerinin ve alt boyut puanlarının, intihar olasılığı ve alt boyut puanları

ile pozitif; algılanan sosyal destek ve alt boyutları ile negatif yönde anlamlı ilişkide olduğu görülmektedir ($p < .001$). Ayrıca intihar olasılığı ve alt boyutları, algılanan sosyal destek ve alt boyutları ile negatif yönde anlamlı bir ilişkiye sahiptir ($p < .001$).

D tipi kişilik özellikleri ve algılanan sosyal desteğin intihar olasılığını yordayıp yordamadığının belirlenmesi amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4.

D Tipi Kişilik Özellikleri, Algılanan Sosyal Destek ve İntihar Olasılığı Değişkenlerinin Çoklu Regresyon Analizi Bulguları

Değişkenler	B	St. Hata	β	t	p
Sabit	64.03	3.17		20.18	.001
D Tipi Kişilik Ölçeği	.67	.05	.56	12.57	.001
Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	-.23	.04	-.29	-6.46	.001
$R = .74, R^2 = .54, F(2, 302) = 178.50, p < .001$					

Tablo 5.

İntihar Olasılığı ve İlişkili Değişkenlerin Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları

Model	Değişkenler	B	St. Hata	β	t	p	r	r ²	f	p
1	Sabit	71.43	4.69		15.25	.001				
	*Cinsiyet	6.75	1.59	.24	4.23	.001				
	Yaş	-.39	.21	-.11	-1.91	.057	.26	.07	11.01	.001
2	Sabit	47.35	3.70		12.79	.001				
	*Cinsiyet	4.69	1.14	.16	4.14	.001				
	Yaş	-.08	.15	-.02	-.56	.575				
	Sosyal İçe Çekilme	.32	.12	.13	2.80	.005				
	Olumsuz Duygulanım	1.13	.08	.62	13.56	.001	.73	.54	87.50	.001
	Sabit	67.63	4.38		15.45	.001				
3	*Cinsiyet	3.59	1.05	.13	3.44	.001				
	Yaş	-.02	.14	-.00	-.12	.905				
	Sosyal İçe Çekilme	.23	.11	.09	2.11	.036				
	Olumsuz Duygulanım	.93	.08	.51	11.73	.001				
	Özel İnsan	.07	.06	.05	1.11	.268				
	Aile	-.65	.11	-.29	-6.09	.001				
	Arkadaş	-.19	.10	-.09	-1.94	.054	.79	.63	71.66	.001
	Sabit	67.63	4.38		15.45	.001				

Not. *Cinsiyet = 1 = Erkek, 0 = Kadın

Yapılan analiz sonucunda D tipi kişilik özellikleri ve algılanan sosyal desteğin, intihar olasılığını anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R^2 = .54, F_{2, 302} = 178.50, p < .001$). D tipi kişilik özelliklerinin ($\beta = .56, t = 12.57, p < .001$) ve algılanan sosyal desteğin ($\beta = -.29, t = -$

6.46, $p < .001$) intihar olasılığını anlamlı yordadığı gösterilmiştir. Ayrıca intihar olasılığının bağımlı değişken olarak alındığı ve ilk aşamada sosyodemografik özellikler (cinsiyet ve yaş); ikinci aşamada sosyal içe çekilme ve olumsuz duygulanım; üçüncü aşamada aileden, arkadaştan ve özel bir insandan algılanan sosyal desteğin dahil edildiği üç aşamalı hiyerarşik regresyon analizi uygulanmış ve Tablo 5'te bulgular sunulmuştur.

Tablo 5'e bakıldığında cinsiyet ve yaş değişkenlerinden oluşan birinci modelin, intihar olasılığının %7 varyansını açıklamaktadır ve anlamlıdır ($R^2 = .07$, $F_{2, 302} = 11.01$, $p < .001$). Cinsiyet ($\beta = .24$, $t = 4.23$, $p < .001$) intihar olasılığını anlamlı yordamaktadır. Hangi cinsiyetin intihar olasılığını anlamlı bir şekilde yordadığına bakıldığında erkek katılımcıların intihar olasılığı puanlarının kadın katılımcılara göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Yaş ($\beta = -.11$, $t = -1.91$, $p = .057$) değişkeni, intihar olasılığını anlamlı bir şekilde yordamamaktadır. İkinci modele cinsiyet ve yaş değişkenlerine ek olarak sosyal içe çekilme ve olumsuz duygulanım eklenmiştir ve model varyansın %54'ünü açıklamaktadır ($R^2 = .54$, $F_{4, 300} = 87.50$, $p < .001$). Cinsiyet ($\beta = .16$, $t = 4.14$, $p < .001$), sosyal içe çekilme ($\beta = .13$, $t = 2.80$, $p = .005$) ve olumsuz duygulanım ($\beta = .62$, $t = 13.56$, $p < .001$) değişkenleri intihar olasılığını anlamlı şekilde yordarken yaş ($\beta = -.02$, $t = -.56$, $p = .575$) intihar olasılığını anlamlı yordamamaktadır. Üçüncü modele bakıldığında yukarıda anılan değişkenlere ek olarak aileden, arkadaştan ve özel insandan algılanan sosyal destek değişkenleri eklenmiştir ve üçüncü model varyansın %63'ünü açıklamaktadır ($R^2 = .63$, $F_{7, 297} = 71.66$, $p < .001$). Cinsiyet ($\beta = .13$, $t = 3.44$, $p = .001$), sosyal içe çekilme ($\beta = .09$, $t = 2.11$, $p = .036$), olumsuz duygulanım ($\beta = .51$, $t = 11.73$, $p < .001$) ve aileden algılanan sosyal destek ($\beta = -.29$, $t = -6.09$, $p < .001$) intihar olasılığını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Yaş ($\beta = -.00$, $t = -.12$, $p = .905$); özel insandan ($\beta = .05$, $t = 1.11$, $p = .268$) ve arkadaştan ($\beta = -.09$, $t = -1.94$, $p = .054$) algılanan sosyal destek değişkenleri modelde intihar olasılığını anlamlı bir şekilde yordamamaktadır.

Son olarak D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracı rolünü belirlenmesi amacıyla Hayes (2013) tarafından geliştirilen Process programı ve basit aracı değişken modeli (Model 4) kullanılmıştır. Model 4'te toplam 3 değişken (bağımlı, bağımsız ve aracı değişken) mevcuttur ve analizin yapılabilmesi için bağımlı, bağımsız ve aracı değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olması gerekmektedir (Hayes, 2013). Yapılan analizde aracılık etkisinin olup olmadığının belirlenmesi için iki önemli noktaya bakılmalıdır; a) Aracı değişken analize alındığında bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki anlamlı ilişki, anlamsız olmalı (tam aracı değişken), b) Aracı değişken analize alındığında bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki anlamlı ilişki azalmalıdır (kısmi aracı değişken) (Baron ve Kenny, 1986).

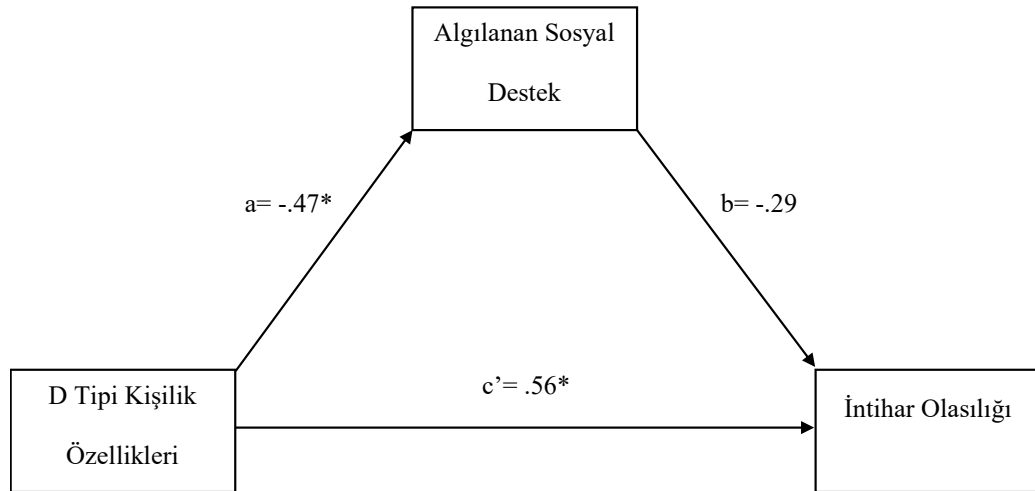
Sunulan çalışmada D tipi kişilik özellikleri bağımsız, intihar olasılığı bağımlı ve algılanan sosyal destek aracı değişken olarak analize dahil edilmiştir. Değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunduğundan (Tablo 3) aracı değişken analizi uygulanmış; Tablo 6 ve Şekil 1’de gösterilmiştir.

Tablo 6.

D Tipi Kişilik Özellikleri ve İntihar Olasılığı Arasındaki İlişkide Algılanan Sosyal Desteğin Aracı Rolü Analizine İlişkin Bulgular

Aracı Değişken Modeli	β	St. Hata	t	p	%95 Güven Aralığı Alt Limit	%95 Güven Aralığı Üst Limit
A- B	-.47	.07	-9.36	.001	-.841	-.549
B- C	-.29	.04	-6.46	.001	-.306	-.163
A- C	.56	.05	12.57	.001	.565	.775
A-B-C	.14	.02			.09	.18

Not: A D tipi kişilik özelliklerini, B algılanan sosyal desteği, C ise intihar olasılığını temsil etmektedir.

Şekil 1.

D Tipi Kişilik ve İntihar Olasılığı Arasındaki İlişkide Algılanan Sosyal Desteğin Aracı Rolü

Not. Değerler, standardize katsayılarıdır. D tipi kişilik ve algılanan sosyal destek arasındaki doğrudan ilişki a değeri olarak belirtilmiştir. Algılanan sosyal destek ve intihar olasılığı arasındaki doğrudan ilişki b değeri olarak gösterilmiştir. D tipi kişilik ve intihar olasılığı arasındaki doğrudan ilişki c' değeri ile temsil edilmektedir. D tipi kişilik ve intihar olasılığı arasındaki toplam ilişki c değeri olarak temsil edilmektedir.

*p < .001

Tablo 6'dan hareketle D tipi kişiliğin intihar olasılığı üzerine etkisinde algılanan sosyal desteğin aracı rolüne bakıldığında, orta düzeyde kısmi aracılığa sahip olduğu görülmektedir ($\beta = .14$, $SE = .02$, %95 GA [.09, .18]).

Şekil 1'e bakıldığında D tipi kişilik özellikleri algılanan sosyal destek ile negatif ($\beta = -.47$, %95 GA [-.841, -.549], $p < .001$); intihar olasılığı ile pozitif ($\beta = .56$, %95 GA [.565, .775], $p < .001$) yönde doğrudan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca algılanan sosyal destek ve intihar olasılığı arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\beta = -.29$, %95 GA [-.306, -.163], $p < .001$). D tipi kişilik ve intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal destek ise kısmi aracılık etkisine sahiptir ($b = .14$, GA = [.106, .224]). Aracı değişken analizinin standardize etki değeri ise .14 olarak bulunmuştur ve Preacher ve Kelley (2011) tarafından belirtilen değerlere göre orta etki düzeyindedir. Elde edilen bulgulardan hareketle model anlamlıdır ve varyansın %48'ini açıklamaktadır ($F(1, 303) = 277.83$, $p < .001$, $R^2 = .48$).

Tartışma

Bu bölümde ilk olarak D tipi kişilik özellikleri, algılanan sosyal destek ve intihar olasılığı arasındaki ilişki tartışılmıştır. İkinci olarak anılan değişkenler ve alt boyutlarına ek olarak cinsiyet ve yaş değişkenlerinin de eklendiği çoklu ve hiyerarşik regresyon analizleri incelenmiştir. Ayrıca D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracı rolüne değinilmiştir. Elde edilen bulgular tartışıldıktan sonra araştırmanın klinik çıkarımlarına değinilmiş; araştırmanın sınırlılıkları, sonuç ve öneriler kısımlarından bahsedilmiştir.

Değişkenler arasındaki ilişkiye değinilmeden önce sunulan çalışmada üniversite öğrencilerinde D tipi kişilik özellikleri yaygınlığına bakıldığında, yaygınlığın %46.2 olduğu görülmektedir. Demirci ve diğerleri (2016) tarafından 187 üniversite öğrencisinin dahil edildiği araştırmada D tipi kişilik özellikleri yaygınlığı %43.3 bulunmuştur. Ayrıca Dehghani (2018) tarafından yapılan araştırmada da D tipi kişilik özellikleri yaygınlığı %44 olarak belirtilmektedir. Alanyazın bulguları ile sunulan çalışmanın bulguları paralellik göstermektedir.

D Tipi Kişilik Özellikleri, Algılanan Sosyal Destek ve İntihar Olasılığı Arasındaki İlişkiler

Sunulan çalışmada anılan değişkenler arasındaki ilişkilere bakıldığında D tipi kişilik özellikleri ile intihar olasılığı arasında pozitif yönde; D tipi kişilik özellikleri ve algılanan sosyal destek arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler mevcuttur. D tipi kişilik özellikleri puanı arttıkça intihar olasılığı artmakta, algılanan sosyal destek ise azalmaktadır. Ayrıca algılanan sosyal destek ve intihar olasılığı arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişki mevcuttur.

Katılımcıların algılanan sosyal destek seviyeleri azaldıkça intihar olasılığı da artmaktadır. Alanyazına bakıldığında yukarıda anılan değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği birçok çalışma mevcuttur (Arsel ve Batıgün, 2011; Loas ve diğerleri, 2019; Michal ve diğerleri, 2010; Miller ve diğerleri, 2015; Polman ve diğerleri, 2010; Williams ve diğerleri, 2008; Yoon ve diğerleri, 2015). Loas ve diğerleri (2019) tarafından yapılan ve örneklemini tıp öğrencilerinin oluşturduğu araştırmada D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve D tipi kişilik özellikleri arttıkça intihar olasılığının da arttığı bulunmuştur. Williams ve diğerleri (2008), D tipi kişilik ve algılanan sosyal destek arasında negatif yönde bir ilişki bulmuş ve bireylerde artan D tipi kişilik özellikleri puanının düşük algılanan sosyal desteğe neden olduğunu belirtmiştir. Arsel ve Batıgün (2011) ise düşük algılanan sosyal desteğin intihar olasılığını arttırdığını belirtmiştir. Özellikle Covid-19 pandemisi ile beraber deneyimlenen stres, yalnızlık gibi olumsuz durumlardan kaynaklı etkilerin azaltılmasında (El-Zoghby ve diğerleri, 2020) sosyal destek etkili olmuştur (Gilligan ve diğerleri, 2020; Grey ve diğerleri, 2020). Alanyazın bilgileri, sunulan çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Değişkenlerin Regresyon Analizi Bulguları

İlk olarak yapılan çoklu regresyon analizinde D tipi kişilik yapısının ve algılanan sosyal desteğin intihar olasılığını anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Alanyazında intihar olasılığı D tipi kişilik ile pozitif yönde; algılanan sosyal destek ile negatif yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğu bilinmektedir (Arsel ve Batıgün, 2011; Loas ve diğerleri, 2019; Miller ve diğerleri, 2015).

İkinci olarak sosyodemografik özellikler (cinsiyet ve yaş), sosyal içe çekilme, olumsuz duygulanım, aileden, arkadaşan ve özel bir insandan algılanan sosyal destek boyutlarının intihar olasılığını yordayıp yordamadığının belirlenmesi için hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır. İlk adımda (Model 1) analize cinsiyet ve yaş eklenmiş; cinsiyet intihar olasılığı anlamlı yordamıştır ve model anlamlıdır. Erkek katılımcıların, kadın katılımcılara göre anlamlı derecede yüksek intihar olasılığına sahip olduğu bulunmuştur. İkinci adımda (Model 2) cinsiyet ve yaş değişkenine ek olarak sosyal içe çekilme ve olumsuz duygulanım eklenmiş ve model anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet, sosyal içe çekilme ve olumsuz duygulanım değişkenleri intihar olasılığını yordamaktadır. Üçüncü adımda (Model 3) ise cinsiyet, yaş, sosyal içe çekilme ve olumsuz duygulanım değişkenlerine ek olarak aileden, arkadaşan ve özel insandan algılanan sosyal destek değişkenleri eklenmiş ve model anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet, sosyal içe çekilme, olumsuz duygulanım ve aileden algılanan sosyal destek değişkenleri intiharı anlamlı bir şekilde yordamıştır. Alanyazına bakıldığında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek intihar olasılığına sahip olduğu bilinmektedir (Canetto ve Lester, 1998; Özcan ve diğerleri,

2018). Alanyazında kadınların, erkeklere kıyasla sosyal destek isteme davranışında daha girişken oldukları ve erkeklerin duygu paylaşımının sınırlı olduğunu belirten bulgular mevcuttur (Akdoğan ve Ceyhan, 2011). Ayrıca örneklemini üniversite öğrencilerinin oluşturduğu araştırmada da kadın katılımcıların psikolojik destek aramaya erkeklere göre daha ılımlı yaklaştıkları bildirilmektedir (Türküm, 2005). Yaşanılan toplumun yapısına bağlı olarak erkeklerin duygularını belli etmesinin zayıflık göstergesi olduğuna inanılan toplumlarda da erkekler duygularını nadiren paylaşmakta ve yardım aramaya çekinmektedirler (Burnham-Smith, 1996).

Sosyal içe çekilme ve olumsuz duygulanıma bakıldığında intihar olasılığı ile pozitif yönde ilişkili olduğu ve D tipi kişilik özelliklerinin intihar olasılığını arttırdığına yönelik bulgular alanyazında belirtilmektedir (Loas ve diğerleri, 2019; Yoon ve diğerleri, 2015). Ayrıca algılanan sosyal destek alt boyutlarına bakıldığında sadece aileden algılanan sosyal desteğin, intihar olasılığını anlamlı yordadığı bulunmuştur. İntihar olasılığı ve aileden algılanan sosyal destek arasındaki negatif yönlü ilişki bilinmektedir (Miller ve diğerleri, 2015). Sunulan çalışmada aile ile yaşayan katılımcıların örneklemin %85.6'sını oluşturduğunun belirlenmesi, aileden algılanan sosyal destek seviyesinin önemini arttırmıştır. Covid-19 pandemisi, bireylerin yaşam alışkanlıklarının ani değişimine, sosyal çevrelerinden uzaklaşmalarına neden olmuş ve ilaç kullanımı, stres gibi durumların görülme sıklığı artmıştır (Koçak ve Harmancı, 2020). Karantina ve sosyal mesafe gibi uygulamaların hayata geçirilmesiyle beraber bireyler sosyal ortamlarından kısıtlanmıştır (Koçak ve Harmancı, 2020). Bu nedenle özel insan ve arkadaştan algılanan sosyal desteğin intihar olasılığını anlamlı yordamamasının anlaşılabilir olduğu düşünülmüştür. Ayrıca aile içinde yaşanabilecek olumsuz durumların önlenmesi açısından bireylerin uğraş edinmeleri ve çatışmadan uzak durması önemlidir (Koçak ve Harmancı, 2020).

Aracı Değişken Analizi Bulgularının İncelenmesi

D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracılık etkisinin belirlenmesi amacıyla basit aracı değişken modeli (Model 4) kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda algılanan sosyal desteğin orta düzeyde kısmi aracılık etkisine sahip olduğu bulunmuştur. Alanyazında algılanan sosyal desteğin, D tipi kişilik özellikleri ve intihar olasılığı arasındaki aracılık etkisinin incelendiği çalışmalar oldukça sınırlı olmakla birlikte (Denollet ve diğerleri, 2021; Kleiman ve diğerleri, 2012; Spek ve diğerleri, 2018) sosyal desteğin olumsuz durumlarda koruyucu etkiye sahip olduğu bilinmektedir (Cohen ve diğerleri, 2000). Cohen ve Wills (1985) tarafından oluşturulan Temel Etki Modeli ve Stres-Tampon Modeli'nde, olumsuz durumların fiziksel ve psikolojik sağlık üzerindeki negatif etkisini en aza indirmede ve önlemede sosyal desteğin önemli bir kavram olduğu belirtilmiştir. Karşılaşılan

olumsuz durumlarda bireylere verilen sosyal destek, bireyin umudunu arttırmakla birlikte daha sağlıklı karar verebilmesinde yardımcı olmaktadır (Cohen ve Wills, 1985). Algılanan sosyal destek ve intihar olasılığı arasındaki negatif yönde ilişki bilindiğinden (Chioqueta ve Stiles, 2007; Tel ve Uzun, 2003), olumsuz durumlarda bireylere verilecek sosyal destek önem arz etmektedir. Alanyazın bulguları ile sunulan araştırmanın bulguları örtüşmektedir.

Çalışmanın Klinik Çıkarımları

Üniversite hayatına geçiş, birçok öğrenci için farklı bir sosyal ortama dahil olunan ve alışılan sosyal ortamdan uzaklaşılan bir süreçtir. Yaşanılan süreçte yeni sosyal ortama adapte olmak son derece önemli olmakla birlikte adaptasyonun sağlanamaması intihar girişimi gibi olumsuz olaylarla karşılaşılma ihtimalini arttırmaktadır (Özkan ve Yılmaz, 2010).

Katılımcıların cinsiyetleri de intihar olasılığının yordanmasında önemlidir. Erkek katılımcıların, kadın katılımcılara göre intihar olasılığı daha yüksektir. Ayrıca olumsuz durumlarla karşı karşıya kaldıklarında psikolojik yardım aramada kadınlar erkeklere göre daha girişkendir (Akdoğan ve Ceyhan, 2011).

İntihar girişiminin yordanmasında kişilik tiplerinin ve sosyal destek seviyelerinin önemli rolü vardır (Loas ve diğerleri, 2019; Yoon ve diğerleri, 2015). Bu nedenle üniversite bünyesinde bulunan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi'ne (PDREM) başvuran öğrencilerin kişilik tiplerinin ve sosyal destek seviyelerinin belirlenmesi, intihar girişiminin önlenmesi açısından önemlidir. Ayrıca üniversite bünyesinde krize müdahale ekibi ve kriz anında takip edilecek bir program oluşturulmalıdır. Kurulacak ekibin bazı donanımlara sahip olması gerekmektedir. Bu gereksinimler arasında; krize yönelik ipuçlarının (umutsuzluk, intihar geçmişi, düşük sosyal destek gibi) tanınması, kriz anında önceden hazırlanmış programın devreye alınması, krizin kontrol altına alınmasından sonra basının doğru bilgilendirilmesi ve kriz anında gerekli uzmanların da sürece dahil edilmesinin sağlanması sayılabilmektedir (Aksoy ve Aksoy, 2003).

Çalışmanın Sınırlılıkları

Sunulan çalışmanın bazı sınırlılıkları mevcuttur. Sunulan çalışma, kullanılan ölçeklerin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır. Covid-19 pandemisi nedeniyle verilerin çevrimiçi toplanması sınırlılıktır. Ayrıca Sosyodemografik Bilgi Formu'nda eğitimlerine yüz yüze mi yoksa uzaktan mı devam ettiklerine dair soru sorulmaması, bireylerin algılanan sosyal destek seviyelerinde farklılaşmanın ve sosyal destek ihtiyaçlarının tespiti açısından bir sınırlılıktır. Bireylerin formları kendileri tarafından gerçek düşünce ve duygularını yansıtarak cevapladığı varsayılmıştır. Ayrıca çalışmanın kesitsel ve evrene genellenebilirliğinin düşük olması da bir

sınırlılıktır. Genellenebilirliğin sağlanması amacıyla daha fazla katılımcıyla çalışılması gerekmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak sunulan araştırmada D tipi kişilik özelliklerinin intihar olasılığı değişkeni ile pozitif yönde ilişkili olduğu ve algılanan sosyal destek kavramının intihar olasılığının azaltılmasında önemli bir aracı değişken olduğu bulunmuştur. Temel Etki Modeli ve Stres-Tampon Modeli'ne göre yüksek algılanan sosyal destek seviyesinin bireyin olumsuz yaşam olayları karşısında sağlıklı karar verebilmesine, bireyin fiziksel ve psikolojik sağlığının korunmasına yardımcı olacağı bilinmekle birlikte algılanan sosyal destek seviyesinin düşük olmasının sağlık üzerinde olumsuz etki yaratacağı belirtilmektedir. Bu nedenle intihar olasılığı yüksek olan bireylerde sosyal desteğin sağlanması önemlidir.

Üniversiteler sosyal çeşitlilik bakımından zengin ve birçok ilgi alanına göre çeşitli öğrenci kulüplerinin bulunduğu bir yapıdır. Bu doğrultuda üniversitelerin psikolojik danışmanlık ve destek birimlerinin sosyal destek seviyesi düşük öğrencilere gerekli desteği sağlamaları, bireyleri ilgi alanlarına göre ilgili öğrenci kulüplerine yönlendirerek sosyal çevrelerinin gelişmesine yardımcı olmaları önerilmektedir.

Alanyazına bakıldığında örneklemini üniversite öğrencilerinin oluşturduğu, D tipi kişilik, algılanan sosyal destek ve intihar olasılığı değişkenlerinin bir arada alındığı çalışmalar oldukça sınırlıdır (Loas ve diğerleri, 2019; Yoon ve diğerleri, 2015; Williams ve diğerleri, 2008). Bu nedenle sunulan çalışmada elde edilen bulguların, ilgili alanyazına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca anılan değişkenlerin bir arada alındığı daha fazla çalışma yapılması ve genellenebilirlik açısından daha geniş örneklemelerle çalışılması önerilmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Notu:

Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı “Üniversite Öğrencilerinde D Tipi Kişilik ve Algılanan Sosyal Destek ile İntihar Olasılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı tezinden türetilmiştir.

Finansal Destek Beyanı:

Sunulan çalışma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı:

Sunulan çalışma, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Onay no: 100-2891/29.03.2021)

Kaynakça

- Akdoğan, R. ve Ceyhan, E. (2011). Terapötik ilişkide insan faktörü. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 117- 141.
- Aksoy, H. H. ve Aksoy, N. (2003). Okullarda krize müdahale planlaması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1), 37-49. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000076
- Akyl, Ş., Duymuş, Z. Y., Akova, T., Kürklü, D. ve Karabulutlu, E. (2008). Tam protez hastalarında aileden algılanan sosyal destek ve stresle baş etme stratejilerinin protez memnuniyetine etkisinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 2008(1), 1-7.
- Allport, G. W. (1921). Personality and character. *Psychological Bulletin*, 18(9), 441-455. <https://doi.org/10.1037/h0066265>
- Arıcıoğlu, A. (2008). *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Arsel, C. O. ve Batigün, A. D. (2011). İntihar ve cinsiyet: Cinsiyet rolleri, iletişim becerileri, sosyal destek ve umutsuzluk açısından bir değerlendirme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(68), 1-10. <https://doi.org/10.31828/tpd1300443320110000m000086>
- Aslan, S. (2008). Kişilik, huy ve psikopatoloji. *Rewiews, Cases and Hypotheses in Psychiatry RCHP*, 2(1-2), 7-18.
- Atlı, Z., Eskin, M. ve Dereboy, Ç. (2009). İntihar Olasılığı Ölçeğinin (İÖÖ) klinik örnekleme de geçerlik ve güvenirliği. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 12(3), 111-124.
- Aydoğdu, B. E. (2017). *Meme kanseri olan kadınlarda psikolojik sıkıntılar ve travma sonrası gelişim ile ilişkili faktörler: Temel inançlar, ruminasyon ve C tipi kişilik*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Baron, R. M. ve Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Baumeister, R. F. (1990). Suicide as escape from self. *Psychological Review*, 97(1), 90-113. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.97.1.90>
- Beck, A. T., Brown, G., Berchick, R. J., Stewart, B. L. ve Steer, R. A. (1990). Relationship between hopelessness and ultimate suicide: A replication with psychiatric outpatients. *The American Journal of Psychiatry*, 147(2), 190-195. <https://doi.org/10.1176/ajp.147.2.190>.
- Beck, A. T., Steer, R. A., Kovacs, M. ve Garrison, B. (1985). Hopelessness and eventual suicide: A 10-Year prospective study of patients hospitalized with suicidal ideation. *American Journal of Psychiatry*, (1)42, 559-563. <https://doi.org/10.1176/ajp.142.5.559>
- Bora-Semiz, B. (2017). A ve B tipi kişilik özelliklerine göre tüketicilerin plansız, kompulsif ve hedonik satın alma davranışlarının araştırılması. *Pazarlama İçgörüsü Üzerine Çalışmalar*, 1(1/2), 13-22.
- Burnham-Smith, D. (1996). Counseling men: The effects of gender role. *Development*, 68, 371-374. <https://doi.org/10.1.1.880.535&rep=rep1&type=pdf>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (18. Basım). Pegem Yayınları.
- Can, S. S. ve Sayıl, I. (2004). Yineleyici intihar girişimleri. *Kriz Dergisi*, 12(3), 53-62. https://doi.org/10.1501/Kriz_00000000215

- Canetto, S. S. ve Lester, D. (1998). Gender, culture, and suicidal behavior. *Transcultural Psychiatry*, 35(2), 163-190. <https://doi.org/10.1177/136346159803500201>
- Cheng, C. (1997). Role of perceived social support on depression in Chinese adolescents: A prospective study examining the buffering model. *Journal of Applied Social Psychology*, 27(9), 800-820. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1997.tb00660.x>
- Chioqueta, A. P. ve Stiles, T. C. (2007). The relationship between psychological buffers, hopelessness, and suicidal ideation: Identification of protective factors. *Crisis: The Journal of Crisis Intervention and Suicide Prevention*, 28(2), 67- 73. <https://doi.org/10.1027/0227-5910.28.2.67>
- Cloninger, C. R., Svrakic, D. M. ve Przybeck, T. R. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Archives of General Psychiatry*, 50(12), 975-990. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1993.01820240059008>
- Cloninger, C. (1994). Temperament and personality. *Current Opinion in Neurobiology*, 4(2), 266-273. [https://doi.org/10.1016/0959-4388\(94\)90083-3](https://doi.org/10.1016/0959-4388(94)90083-3)
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300-314. <https://doi.org/10.1097/00006842-197609000-00003>
- Cohen, S. (2004). Social relationships and health. *American Psychologist*, 59(8), 676- 684. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.59.8.676>
- Lakey, B., ve Cohen, S. (2000). Social support theory and measurement. İçinde S. Cohen, L. G. Underwood ve B. H. Gottlieb (Edl.), *Social Support Measurement and Intervention: A Guide for Health and Social Scientists* (ss. 29-52). Northamptonshire: Oxford University Press.
- Cohen, S. ve Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310>
- Cull, J. G. ve Gill, W. S. (1990). *Suicide probability scale (SPS)*. Western Psychological Services.
- Dehghani, F. (2018). Type D personality and life satisfaction: The mediating role of social support. *Personality and Individual Differences*, 134(14), 75-80. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.06.005>
- Demirci, K., Yıldız, M., Selvi, C. ve Akpınar, A. (2016). The relationship between childhood trauma and type D personality in university students. *International Journal of Social Psychiatry*, 62(6), 542-548. <https://doi.org/10.1177/0020764016653774>
- Denollet, J., Sys, S. U. ve Brutsaert, D. L. (1995). Personality and mortality after myocardial infarction. *Psychosomatic Medicine*, 57(6), 582-591. <https://doi.org/10.1097/00006842-199511000-00011>
- Denollet, J. (2000). Type D personality: A potential risk factor refined. *Journal of Psychosomatic Research*, 49(4), 255-266. [https://doi.org/10.1016/S0022-3999\(00\)00177-X](https://doi.org/10.1016/S0022-3999(00)00177-X)
- Denollet, J. (2005). DS14: standard assessment of negative affectivity, social inhibition, and Type D personality. *Psychosomatic Medicine*, 67(1), 89-97. <https://doi.org/10.1097/01.psy.0000149256.81953.49>
- Denollet, J., Trompetter, H. R. ve Kupper, N. (2021). A review and conceptual model of the association of Type D personality with suicide risk. *Journal of Psychiatric Research*, 138(7), 291-300. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.03.056>
- Durna, U. (2005). A tipi ve B tipi kişilik yapıları ve bu kişilik yapılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 275-290.

- Eker, D., Arkar, H. ve Yıldız, H. (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 17-25.
- El-Zoghby, S. M., Soltan, E. M. ve Salama, H. M. (2020). Impact of the COVID-19 pandemic on mental health and social support among adult Egyptians. *Journal of Community Health*, 45(4), 689-695. <https://doi.org/10.1007/s10900-020-00853-5>
- Endo, G., Tachikawa, H., Fukuoka, Y., Aiba, M., Nemoto, K., Shiratori, Y., Matsui, Y., Doi, N. ve Asada, T. (2014). How perceived social support relates to suicidal ideation: A Japanese social resident survey. *International Journal of Social Psychiatry*, 60(3), 290-298. <https://doi.org/10.1177/0020764013486777>
- Eskin, M. (2007). İntiharda bilişsel davranışçı sağaltım yaklaşımları. *Kriz Dergisi*, 15(2), 15-35. https://doi.org/10.1501/Kriz_00000000261
- Eysenck, H. J. (1994). Cancer, personality and stress: Prediction and prevention. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 16(3), 167-215. [https://doi.org/10.1016/0146-6402\(94\)00001-8](https://doi.org/10.1016/0146-6402(94)00001-8)
- Shaw, W. S. ve Dimsdale, J. E. (2010). Type A Personality, Type B Personality. İçinde G. Fink (Ed.), *Stress Consequences: Mental, Neuropsychological and Socioeconomic* (ss. 72-76). Academic Press.
- Folkman, S., Lazarus, R. S., Dunkel-Schetter, C., DeLongis, A. ve Gruen, R. J. (1986). Dynamics of A Stressful Encounter: Cognitive Appraisal, Coping, and Encounter Outcomes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(5), 992-1003. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.50.5.992>
- George, D. ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS Statistics 23 step by step: A simple guide and reference*. (14. Basım) Routledge.
- Gilligan, M., Sutor, J. J., Rurka, M. ve Silverstein, M. (2020). Multigenerational social support in the face of the COVID-19 pandemic. *Journal of Family Theory & Review*, 12(4), 431-447. <https://doi.org/10.1111/jftr.12397>
- Goldsmith, H. H., Buss, A. H., Plomin, R., Rothbart, M. K., Thomas, A., Chess, S., Hinde, R. A. ve McCall, R. B. (1987). Roundtable: What is temperament? Four approaches. *Child Development*, 58(2), 505-529. <https://doi.org/10.2307/1130527>
- Grey, I., Arora, T., Thomas, J., Saneh, A., Tohme, P. ve Abi-Habib, R. (2020). The role of perceived social support on depression and sleep during the COVID-19 pandemic. *Psychiatry Research*, 293(11), 113452. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113452>
- Gupta, S. ve Basak, P. (2013). Depression and type D personality among undergraduate medical students. *Indian Journal of Psychiatry*, 55(3), 287- 289. <https://doi.org/10.4103/0019-5545.117151>
- Haber, M. G., Cohen, J. L., Lucas, T. ve Baltes, B. B. (2007). The relationship between self-reported received and perceived social support: A meta-analytic review. *American Journal of Community Psychology*, 39(1), 133-144. <https://doi.org/10.1007/s10464-007-9100-9>
- Hall, C. S., Lindzey, G. ve Campbell, J. B. (1957). *Theories of personality* (1. Basım). Wiley.
- Hayes, A. F. (2009). Beyond Baron and Kenny: Statistical mediation analysis in the new millennium. *Communication Monographs*, 76(4), 408-420. <https://doi.org/10.1080/03637750903310360>
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (2. Basım). Guilford Press.
- Heikkinen, M., Aro, H. ve Lönnqvist, J. (1994). Recent life events, social support and suicide. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 89(377), 65-72. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1994.tb05805.x>

- Jung, C. G. (1966). *Two essays on Analytical Psychology*. (2. Basım). Princeton University Press.
- Kale, H. (2018). *Özkıyım girişiminde bulunmuş ve bulunmamış olan major depresif bozukluk tanılı hastaların intihar düşüncesi, kaygı, umutsuzluk ve işlevsellik düzeyleri açılarından karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış uzmanlık tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Kleiman, E. M., Riskind, J. H., Schaefer, K. E. ve Weingarden, H. (2012). The moderating role of social support on the relationship between impulsivity and suicide risk. *Crisis*, 33(5), 273-279. <https://doi.org/10.1027/0227-5910/a000136>
- Koçak, Z. ve Harmanlı, H. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde ailede ruh sağlığı. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5), 183-207.
- Lamis, D. A., Ballard, E. D., May, A. M. ve Dvorak, R. D. (2016). Depressive symptoms and suicidal ideation in college students: The mediating and moderating roles of hopelessness, alcohol problems, and social support. *Journal of Clinical Psychology*, 72(9), 919-932. <https://doi.org/10.1002/jclp.22295>
- Loas, G., Solibieda, A., Rotsaert, M. ve Englert, Y. (2019). Suicidal ideations among medical students: The role of anhedonia and type D personality. *PLoS One*, 14(6), 1-12. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0217841>
- Michal, M., Wiltink, J., Till, Y., Wild, P. S., Münzel, T., Blankenberg, S. ve Beutel, M. E. (2010). Type-D personality and depersonalization are associated with suicidal ideation in the German general population aged 35-74: Results from the Gutenberg Heart Study. *Journal of Affective Disorders*, 125(1-3), 227-233. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2010.02.108>
- Miller, A. B., Esposito-Smythers, C. ve Leichtweis, R. N. (2015). Role of social support in adolescent suicidal ideation and suicide attempts. *Journal of Adolescent Health*, 56(3), 286-292. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.10.265>
- Öncü, E. ve Köksoy- Vayisoğlu, S. (2018). D Tipi Kişilik Ölçeğinin Türk toplumunda geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Medical Journal*, 18(4), 646-656. <https://doi.org/10.17098/amj.497485>
- Özcan, B., Şenkaya, S., Özdin, Y. ve Dinç, A. (2018). Türkiye'deki intihar vakalarının çeşitli kriterlere göre istatistiksel olarak incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40), 11-34. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.282723>
- Özkan, S. ve Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(13), 153-171.
- Polman, R., Borkoles, E. ve Nicholls, A. R. (2010). Type D personality, stress, and symptoms of burnout: The influence of avoidance coping and social support. *British Journal of Health Psychology*, 15(3), 681-696. <https://doi.org/10.1348/135910709X479069>
- Preacher, K. J. ve Kelley, K. (2011). Effect size measures for mediation models: Quantitative strategies for communicating indirect effects. *Psychological Methods*, 16(2), 93-115. <https://doi.org/10.1037/a0022658>
- Rigby, K. ve Slee, P. (1999). Suicidal ideation among adolescent school children, involvement in bully-victim problems, and perceived social support. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 29(2), 119-130. <https://doi.org/10.1111/j.1943-278X.1999.tb01050.x>
- Rosenman, R. H. ve Friedman, M. (1977). Modifying type a behavior pattern. *Journal of Psychosomatic Research*, 21(4), 323-331. [https://doi.org/10.1016/0022-3999\(77\)90015-0](https://doi.org/10.1016/0022-3999(77)90015-0)
- Sararoudi, R. B., Sanei, H. ve Baghbanian, A. (2011). The relationship between type D personality and perceived social support in myocardial infarction patients. *Journal of Research in Medical Sciences: The Official Journal of Isfahan University of Medical Sciences*, 16(5), 627-633.

- Selby, E. A., Joiner, T. E. Jr. ve Ribeiro, J. D. (2014). Comprehensive theories of suicidal behaviors. İçinde M. K. Nock (Ed.), *Oxford library of psychology: The Oxford handbook of suicide and self-injury* (ss. 286-307). Oxford University Press.
- Siyez, D. M. (2006). Ergenlik döneminde intihar girişimleri: bir gözden geçirme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 413-420.
- Spek, V., Nefs, G., Mommersteeg, P. M., Speight, J., Pouwer, F. ve Denollet, J. (2018). Type D personality and social relations in adults with diabetes: results from diabetes MILES-The Netherlands. *Psychology & Health*, 33(12), 1456-1471. <https://doi.org/10.1080/08870446.2018.1508684>
- Şentürk, S. (2018). *Alkol veya madde kötüye kullanımı tanısı almış bireyler ile sağlıklı kontrollere D tipi kişilik yapısına sahip olma açısından karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Tel, H. ve Uzun, S. (2003). İntihar girişimi ile acil servise başvuran hastaların sosyal destek ve stresle baş etme durumları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 4(3), 151-158.
- Turner, H. A. (1994). Gender and social support: Taking the bad with the good? *Sex Roles*, 30(7-8), 521-541. <https://doi.org/10.1007/bf01420800>
- TÜİK. (2019, Haziran). *Ölüm istatistikleri* [Basın Bülteni]. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-Istatistikleri-2018-30701>.
- Türküm, A. (2005). Who seeks help? Examining the differences in attitude of Turkish university students toward seeking psychological help by gender, gender roles, and help-seeking experiences. *The Journal of Men's Studies*, 13(3), 389-401. <https://doi.org/10.3149/jms.1303.389>
- Uncu, E. (2020). *Üniversite öğrencilerinde intihar olasılığının yordanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- WHO. (2019). *Suicide in the world: Global health estimates*. [Basın Bülteni]. Erişim adresi: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/326948>.
- Williams, L., O'Connor, R. C., Howard, S., Hughes, B. M., Johnston, D. W., Hay, J. L., O'Connor, D. B., Lewis, C. A., Ferguson, E., Sheehy, N., Greal, M. A. ve O'Carroll, R. E. (2008). Type-D personality mechanisms of effect: The role of health-related behavior and social support. *Journal of Psychosomatic Research*, 64(1), 63-69. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2007.06.008>
- Yavuzer, Y., Albayrak, G. ve Keldal, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişki: Problem çözme becerilerinin aracılık etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 242-255. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2017027085>
- Yazgan- İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik kuramları* (6. Basım). Pegem Akademi.
- Yılmaz, E., Yılmaz, E. ve Karaca, F. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 18(2), 71-79.
- Yolalan, H., Karaca, B. K. ve Karaosmanoglu, H. A. (2023). Klinik olan ve klinik olmayan yetişkin örneklemelerinde algılanan ebeveynlik biçimleri ile depresyon arasındaki ilişkide şema modlarının aracı rolü. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 10(1), 25-56. <https://doi.org/10.31682/ayna.962357>
- Yoon, D. H., Kim, S. J., Lee, J. H., Kim, P. M., Park, D. H., Ryu, S. H., Yu, J. ve Ha, J. H. (2015). The relationship between type D personality and suicidality in low-income, middle-aged adults. *Psychiatry Investigation*, 12(1), 16-22. <https://doi.org/10.4306/pi.2015.12.1.16>

Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G. ve Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 30-41.
https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5201_2

Investigation of the Relationship Between Type D Personality and Perceived Social Support and the Probability of Suicide Among University Students

Summary

Background

The transition to university, often involving relocation to unfamiliar cities or countries, presents significant challenges that require students to adapt. Failure to adjust can lead to negative consequences, such as diminished social support and an increased risk of suicidal ideation and behaviors (Lamis et al., 2016). Personality plays a crucial role in shaping individual responses to such challenges (Folkman et al., 1986). Social support, recognized as a protective factor, can buffer against the development of suicidal thoughts and behaviors (Arsel & Batıgün, 2011). This study aimed to investigate the relationship between Type D personality, perceived social support, and suicide probability among university students. Additionally, it explored whether perceived social support mediates the relationship between Type D personality and suicide risk.

Method

The study received ethical approval from the Cyprus International University Ethics Committee. A total of 305 university students (211 female, 94 male) participated in the study by completing the Type D Personality Scale (DS-14), the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), and the Suicide Probability Scale (SPS). The participants' mean age was 22.03 years ($SD = 3.99$) for female students and 21.79 years ($SD = 2.20$) for male students.

Results

The prevalence of Type D personality among the students was 46.2% (57.4% in male students, 41.2% in female students). Multiple regression analysis revealed that Type D personality traits and perceived social support significantly predicted suicide probability ($R^2 = .54$, $F(2, 302) = 178.50$, $p < .001$).

In the first hierarchical regression model, gender and age were significant predictors of suicide probability ($R^2 = .07$, $F(2, 302) = 11.01$, $p < .001$), with male students showing a higher suicide risk than females. In the second model, the addition of social inhibition and negative affectivity-maintained significance ($R^2 = .54$, $F(4, 300) = 87.50$, $p < .001$). The third model incorporated perceived social support from family, friends, and a special person and was also significant ($R^2 = .63$, $F(7, 297) = 71.66$, $p < .001$).

A simple mediation analysis (Model 4) developed by Hayes (2013) was conducted to assess the mediating role of perceived social support in the relationship between Type D personality and suicide probability. The analysis showed that perceived social support was a partial mediator ($b = .14$, $CI = [.106, .224]$). The overall model explained 48% of the variance ($F(1, 303) = 277.83$, $p < .001$, $R^2 = .48$).

Discussion

This study found a significant positive relationship between Type D personality and suicide probability, consistent with previous findings (Arsel & Batıgün, 2011; Loas et al., 2019). Additionally, a significant negative correlation was observed between Type D personality and perceived social support, as well as between perceived social support and suicide probability (Arsel & Batıgün, 2011; Miller et al., 2015).

The first regression model demonstrated that male students had a higher suicide probability than female students, a result supported by previous research suggesting that men are less likely to express emotions openly (Canetto & Lester, 1998; Özcan et al., 2018). Social inhibition and negative affectivity were significant predictors of suicide probability in the second model, aligning with prior studies (Loas et al., 2019; Yoon et al., 2015). In the third model, only perceived social support from family emerged as a significant predictor of suicide probability. This finding may reflect the impact of the COVID-19 pandemic, which disrupted social networks and highlighted the critical role of family support (Koçak & Harmancı, 2020). The mediation analysis confirmed that perceived social support partially mediated the relationship between Type D personality and suicide probability, underscoring the importance of social support in mitigating suicide risk (Loas et al., 2019; Yoon et al., 2015). Personality traits and the level of perceived social support play a critical role in predicting suicide risk (Loas et al., 2019; Yoon et al., 2015).

Conclusion

This study contributes to the understanding of the relationship between personality, social support, and suicide risk. It highlights the importance of both Type D personality traits and perceived social support in predicting suicide probability. Based on the findings, evidence-based suicide prevention programs that address Type D personality traits and enhance social support could be clinically implemented.